

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

ГОД. I, БР. 2
ШТИП, 2016

VOL. I, NO 2
STIP, 2016

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. I, Бр. 2
Штип, 2016

Vol. I, No 2
Stip, 2016

ISSN 2545-3998
<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercrusse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, Македонија
ISSN 2545-3998
<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia
ISSN 2545-3998
<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice per year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Д-р Драгана Кузмановска, декан на Филолошкиот факултет во Штип
FOREWORD

Dragana Kuzmanovska, PhD, Dean of the Faculty of Philology in Stip

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Даринка Маролова

ПОСТАПКИ ПРИ ПРЕВЕДУВАЊЕТО НАСЛОВИ НА КНИЖЕВНИ
ДЕЛА ОД ГЕРМАНСКИ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

Darinka Marolova

PROCEDURES WHEN TRANSLATING LITERARY WORKS TITLES
FROM GERMAN INTO MACEDONIAN

25 Natalija Pop Zarieva, Krste Iliev

COMPARATIVE LINGUISTIC ANALYSIS OF RUSSIAN AND ENGLISH
PROVERBS AND SAYINGS

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

35 Igor Grbić

OCCIDENTOCENTRIC FALLACY: DOWNSIZING THE WORLD, OR
KEEPING THE OTHERNESS OF THE OTHER

49 Марија Ѓорѓиева-Димова

ИСТОРИЈАТА КАКО ИНТЕРТЕКСТ

Marija Gjorgjieva Dimova

HISTORY AS AN INTERTEXT

61 Stefano Redaelli

POETICHE MATEMATICHE, MATEMATICHE POETICHE

Stefano Redaelli

MATHEMATICAL POETICS, POETICAL MATHEMATICS

71 Bilge Kaya Yiğit

SİNOPLU SAFAYÎ HAYATI ESERLERİ VE İNEBAHTI VE MOTON'UN
FETHİNİ ANLATAN FETİHNAMESİ

Bilge Kaya Jigit

SAFAYÎ WHO IS FROM SINOP, HIS LIFE, HIS WORKS AND THE
FETİHNAME OF İNEBAHTI AND MOTON

83 Snežana Petrova
L'ACTION TRAGIQUE DES « FURIEUX »: LA MÉDÉE DE CORNEILLE ET SES SOURCES ANTIQUES
Snežana Petrova
THE TRAGIC ACTION OF “FURIOUS”: MEDEA BY CORNEILLE AND ITS ANCIENT SOURCES

93 Eva Gjorgjievska
LES MOTIFS DU MATRICIDE DANS LES ÉCRITS DE JEUNESSE DE MARCEL PROUST
Eva Gjorgjievska
THE THEMES OF MATRICIDE IN THE EARLY WRITINGS OF MARCEL PROUST

99 Mahmut Çelik, Alirami İbraimi
SABİTYUSUF ‘UN “KÖTÜ YÜREKLİ OLAN KİMDİR“ ADLI HİKÂYESİNDE AİLE KAVRAMI
Mahmut Celik, Alirami İbraimi
THE FAMILY IN SABIT YUSUF’S “KÖTÜ YÜREKLİ OLAN KİMDİR?” STORY

107 Славчо Ковилоски
ЗАПИСИ НА МАРГИНИТЕ: ОД КНИЖЕВНОТО НАСЛЕДСТВО НА МАНАСТИРОТ ТРЕСКАВЕЦ
Slavcho Koviloski
RECORDS ON THE MARGINS: FROM THE MONASTERY LITERARY HERITAGE OF TRESKAVEC

КУЛТУРА / CULTURE

115 Трајче Стојанов
ЕДНА МОЖНА КРИТИКА НА БАХТИНОВАТА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА ДОСТОЕВСКИ
Trajce Stojanov
A POSSIBLE CRITIQUE ON BAHTIN’S INTERPRETATION OF DOSTOEVSKY

127 Ана Попова
LES PUISSANCES CÉLESTES ET LA SECONDE VENUE DU CHRIST SUR LES FRESQUES DE SAINT-GEORGES À POLOŠKO
Ana Popova
THE CELESTIAL POWERS AND THE SECOND COMING OF CHRIST IN THE PAINTED DECORATION OF ST. GEORGE AT POLOŠKO

143 Екатерина Намичева, Петар Намичев
АВТЕНТИЧНОСТА И ЗНАЧЕЊЕТО НА ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ НАСЕЛБИ ВО МАКЕДОНИЈА
Ekaterina Namiceva, Petar Namicev
AUTHENTICITY AND PRIDE OF VERNACULAR SETTLEMENTS IN MACEDONIA

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 159 Regula Busin**
REDEMITTEL AUS SICHT DES FREMDSPRACHLICHEN
ERWACHSENENUNTERRICHTS
Regula Busin
PHRASES FROM THE PERSPECTIVE OF FOREIGN-LANGUAGE ADULT
EDUCATION
- 171 Игор Станојоски**
ФОНЕТСКИ И ФОНОЛОШКИ ДЕВИЈАЦИИ ВО УПОТРЕБАТА НА
МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАЈ ПОЛСКИТЕ И УКРАИНСКИТЕ СТУДЕНТИ
Igor Stanojoski
PHONETIC AND PHONOLOGICAL DEVIATIONS IN THE USE OF
MACEDONIAN LANGUAGE BY POLISH AND UKRAINIAN STUDENTS

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 185 Весна Мојсова-Чепишевска**
МАКЕДОНСТВОТО КАКО СИМБОЛ НА ГРАДИТЕЛСТВОТО
Vesna Mojsova Cechishevskaa
THE MACEDONIANSHIP AS A SYMBOL OF BUILDING
- 193 Марија Гркова**
ЗА ЧУВАЊЕТО НА ИДЕНТИТЕТОТ НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Marija Grkova
THE MAINTENANCE OF THE MACEDONIAN'S LANGUAGE IDENTITY

ДОДАТОК / APPENDIX

- 199** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

Bilge Kaya Yiğit**SİNOPLU SAFÂYÎ HAYATI ESERLERİ VE İNEBAHTI VE
MOTON'UN FETHİNİ ANLATAN FETİHNAMESİ**

Özet: Fetihnameler, bir yerin fethedilmesiyle alakalı olarak yazılan manzum ve mensur eserlerdir. Bu eserlerin tarihi ve edebi açıdan önemli değerleri vardır. Osmanlı Devleti'nde II. Bayezid döneminde Osmanlı donanması oldukça güçlenmiş, deniz savaşlarıyla da pek çok yer fethedilmiştir. Sinoplu Safâyî, Fatih Sultan Mehmet, II. Bayezid, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman dönemlerinde yaşamıştır. Denizci ve şair bir kişi olan Safâyî İstanbul, İnebahtı ve Moton-Koron gibi pek çok yerin fethine bizzat katılmıştır. İnebahtı ve Moton- Koron' fetih hadisesinin savaşı yaşayan bir kişinin kaleminden anlatılması eserin değerini artırmaktadır. Bu makalede Safâyî'nin hayatı ve özellikle bu eseri hakkında bilgi verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Safâyî, Fetihnameler, İnebahtı, Moton-Koron.*

1. Giriş

Osmanlı Devletinde kazanılan zaferler fetihlerle ilgili bilgi veren yazılar İslam devletlerine ve yabancı ülkelerin sultanlarına gönderilirdi ve genellikle Türkçe, Arapça ve Farsça yazılırdı. Osmanlı sultanlarının, devlet adamlarının veya şairlerin,yazarların yazmış olduğu fetihnameler genel olarak Besmele, Allah'a şükür, Hz. Muhammed'e salât, padişahın âdil olmasının, işleri idare etmesinin önemi, askerin ve düşman askerinin durumu Allah'a dua, şükür, fetih hadisesinin anlatılması gibi bölümler bulunurdu. İnebahtı ve Moton-Koron'un fethini anlatan fetihnamede bu bölümlerin hepsi mevcuttur. Mesnevi nazım şekliyle nazım olarak Safâyî adlı Osmanlı şairi ve denizcisi tarafından yazılmıştır.

XV. yüzyıl II. Bayezit dönemi denizci şairlerimizden olan Safâyî, Sinopludur. Kaynaklarda genelde 'Sinoplu Safâyî' şeklinde memleketiyle anılmaktadır. Safâyî hakkında bilgi veren eserlerde Safâyî'nin hayatı hakkında mevcut bilgiler yetersiz ve karakteri, ölüm tarihi, mezarı ile ilgili bilgiler tutarsızdır. Kaynaklarda yer alan bilgilere göre Safâyî; âlim, tefsir ilminde söz sahibi, gemicilik ilminde üstat, gemicilerin kullandığı harita ilmini iyi bilen ve bu konuda önde gelen eşsiz bir kimseydi. Zamanında bütün gemi reislerine şeyh olmuştu. Reisler ona çok adak ve armağan getirirlerdi. Gemiciler onu çok sever, ziyaret ederler, ondan nasihat alırlardı (Kutluk 1986 : 566, Genç 2000 : 289, Erdem 2013: 121). Galata'da tersaneler yakınında bulunurdu. Şairin gösterişli ve güzel gazelleri vardır. Kemal Reis'in deniz savaşlarını nazmetmiş ve mesnevi tarzında on bin beyitlik bir kitap meydana getirmiştir. Kendisi 110 yaşında iken ahirete göçmüştür. Mezarı Galata'da, tersane yakınındaki kendi evindedir(İsen 1989:139).

Sehî Bey, tezkiresinde bilindiği gibi öncelikle Kanuni Sultan Süleyman hakkında bilgi vermiş ilk bölümünü Sultan Süleyman'a ayırmıştır. Daha sonra diğer sultan şairler, şehzadeler ve devlet adamı şairlerden bahsettikten sonra diğer şairleri; Sehî'nin yaşadığı döneme yetişemeyen, haklarında ihtiyarlardan bilgi topladığı tabaka, müellifin yaşadığı dönemde yetişen ve gençliğinde kendilerine hizmet ettiği kendinden önceki kuşağa mensup olan şairler tabakası, müellifle çağdaş olan şairler tabakası, ve Sehî'den daha genç olan ve kendilerinde kabiliyet görülen şairler olarak dört tabakaya ayırmıştır (İsen 1989 : 17-20). Sehî'nin toplam sekiz tabaka olan Heşt Behişt Tezkiresi'nde Safâyî, eserin 5. tabakasında yer almaktadır. Sehî, bu tabakadaki şairler için, onların iyi huylarını güzel ahlaklarını yaşlılardan işterek yazdığını belirtmiştir. 1548 yılında öldüğü ve öldüğünde 80 yaşında olduğu (İsen 1989 :9) bildirilen Sehî'nin, 1533-1534'de 110 yaşında öldüğü bildirilen Safâyî ile tanışmış olması gerekir. Bu durumda, ya şairin doğum ve ölüm tarihinde yanlışlık var, ya da Sehî ile Safâyî'nin bir araya gelip karşılaşma imkânı olmamıştır diye düşünülebilir.

Latîfî ve Kaf-zâde Tezkirelerinde de Safâyî'nin Sinoplu olduğu içkiye, eğlenceye düşkün olduğu, mahub-perest olduğu, gece gündüz meyhane köşelerinde kâh mahmur, kâh sarhoş bulunduğu bildirilmektedir. Âşık Çelebi, Sehî ve Kınalı-zâde Tezkireleri'nde ise Safâyî'nin İskender Paşa'ya intisap ettiği, İskender Paşa'nın Galata semtinde Atıcılar altında inşa ettirdiği tekkeye şeyh olduğu ve tekkeye dönemin ârif, şeyh, âlim, abdal, şair ve gemicilerinin gelip gittiği (Kılıç 1994:716-717, Kutluk 1989 :566) bildirilmektedir. Tezkirelerde böyle farklı şekillerde tanıtılan Safâyî'nin gençlik döneminde eğlence ve içki âlemine düşkün, daha olgun ve yaşlılık dönemlerinde ise tekke şeyhi olacak kadar dindar olduğunu veya aynı mahlasa sahip olan farklı karakterli Safâyî'lerin karıştırılmış olabileceğini düşündürmektedir.

Avni Erdemir'in tanıtmış olduğu, Safâyî'nin yazmış olduğu Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya Yazmaları 2154 numarada kayıtlı Terceme-i Vasâyâ-yı Şeyh Vefâ isimli eser vasıtasıyla, Safâyî'nin, Şeyh Vefâ'nın vefat tarihi olan 1491'den önce Şeyh Vefâ zaviyesine uğrayarak burada Vefâ'ya intisap edip sohbetlerine katıldığını söylemek mümkündür. Şeyh Vefâ, II. Bayezid devrinin önemli şeyhlerinden, Safâyî de II. Bayezid döneminin hem tarihçi, hem şair hem de askerlerindedir. Safâyî, Şeyh Vefâ için yazmış olduğu eserde Sultan Bayezid için de muâşşer medhiye yazmıştır. Bu medhiye Safâyî'nin İnebahtı ve Moton fetihnemesinde mevcuttur.

Safâyî, Şeyh Vefâ'nın vefatından 1491'den sonra İstanbul'dan ayrılmış; Yavuz Sultan Selim döneminde merkez tersanesinin İstanbul'a taşınmasıyla tekrar İstanbul'a gelmiş, İskender Paşa ve Sultan Divânî'ye intisap etmiş, Galata Mevlevihanesi şeyhi olmuştur (Erdemir 2009:222-223).

Safâyî, İskender Paşa'nın bina ettirdiği tekkeye Sultan Divânî'nin Karahisar'a gitmesiyle 1519-1520 yıllarında şeyh olmuştur (Ünver 1994:229). Safâyî, meşrebindeki safvet ve iyi niyetlilik sebebiyle az zamanda Hazreti Şeyh Vefâ'nın dikkatini çekmiştir. İskender Paşa merhum Galata Dergâh-ı Mevlevisini binâ ettiğinde Hazreti Sultan Divânî dergâhın idaresini üzerine almış ancak bir süre sonra kendisi Karahisar'a teşrif edince yerine Safâyî geçmiştir (Erdemir 2013 :121). Sultan Divânî 926/1519-1520'de Karahisar'a teşrif buyurmuş, I. Sultan Selim

döneminin başlarında ölmüştür(Ünver 1994 :229). Bu bilgiler, Safâyî Dede'nin 1519-1520 yıllarında Galata Tekkesinin ikinci şeyhi olduğunu teyid etmektedir.

Safâyî gemicilik ve harita ilmine vâkıf olduğu için Kemâl Reis, Kurtoğlu vd. reisler, gemiciler Safâyî'ye uğrarlarmış. O devirde İstanbul civarında mesireler, seyrangâhlar, hangâhlar olmadığı için Safâyî'nin makamı şairlerin, ekâbirin, âriflerin seyir ve sohbet yeriymiş(Kılıç 1994 :716-717, Kutluk 1989 :566, İsen 1989:139). Fetihname-i İnebahtı ve Moton isimli eserde Sinan Paşa, Kemal Reis, Kara Hasan, Davud Bey, Reis Abdullah, Yakub Paşa gibi dönemin pek çok kumandan ve denizcileri anılmakta, onların deniz savaşındaki rolleri anlatılmaktadır.

Fetihname'nin sebab-i telif bölümünde, şairin hayatı ile ilgili, kendi ağzından İstanbul'un fethine katılmak için gemiyle geldiğini, seferlere katılmayı sevdiğini, memleketinin Sinop olduğunu, Anadolu'ya çok defa gelip gittiğini, Cidde'ye altı defa sefer ettiğini, kendisine Moton'a gitmenin de kısmet olduğunu ifade etmiştir(Safâyî 1271:28b).

Sehî Tezkiresine göre Safâyî 110 yaşında iken ahirete göçmüştür. Mezarı Galata'da tersane yakınındaki kendi evindedir(İsen 1989 : 139).

Âşık Çelebi tezkiresine göre, evâil-i saltanat-ı Süleyman'da don değiştirmiştir ve kabri İskender Paşa Zaviyesinin bir köşesinde ve beyitleri dört duvarına yazılıp mezara güzellik katmıştır(Kılıç 1994: 716-717).

Keşfü'z-zünûn'da, eski Sultan Selim döneminin başlarında ölmüştür(Kâtip Çelebi 2007:655) bilgisi bulunmaktadır. Riyâzî Tezkiresi'nde, Sultan Selim-i kadimin evâil-i saltanatında fevt olup İskender Paşa'nın Atıcılarda bina ettiği zaviye kenarında defn olundu(Riyâzî 1275 : 68b) bilgisine ulaşmaktayız.

Ersar Dede Tezkiresi'nde Safâyî'nin ölümüyle ilgili, İskender Paşa'nın Galata civarında inşa ettiği hânkâhta şârihü'l-mesnevi İsmail Rasuhî Dede hazretlerinin türbesinin yakınında, İskender Paşa'nın kız kardeşi için binâ olunmuş kümbette bazı şeyhler defnolunmuştur. Safâyî de 940/1533-1534 yılında vefat etmiş ve bu türbede defnolunmuştur(Genç 2000 :288-290), bilgisi verilmektedir.

Ersar Dede Tezkiresi gibi, Mevlevî şairler hakkında bilgi veren Sema-hâne-i Edeb Tezkiresi'nde 940/1533-1534 tarihinde azm-i gülşen-serây-ı illiyyîn edip İskender Paşa'nın hemşiresi için bina eylediği kubbede hâk-i Gufrâna defn edilmiştir(Erdem 2013 :120-121) bilgisi yer almaktadır.

Bursalı Mehmed Tahir, Erbâb-ı dânişden tarih-şinas, şair bir zât olup Sinopludur. Uzun ömürlü bir kişi idi. Okmeydanı kurbünde İskender Paşa'nın bina ederek meşihatini uhdesine tevcih ettiği dergâhta medfundur (Kurnaz-Tatçı 2000 :80) bilgisini vermektedir.

Safâyî'nin Galata Mevlevihanesi şeyhi olduğu ve Galata Mevlevihanesi'nde medfun olduğu, Sultan Selim-i Evvel devrinin başlarında vefat ettiği bilgisi de Tuhfe-i Nâilî'de bulunmaktadır(Kurnaz-Tatçı 2001:558).

Mecmûa-i Tekâyâ'da, Safâyî'nin Galata Mevlevihanesi'nin ikinci şeyhi ve Sultan Divânî'nin halifesi olduğu, 940/1533-1534'de vefat ettiği(Tayşi, Kraiser 1980 : 43) bildirilmektedir.

Yukarıda kaynaklarda verilen bilgilere dayanarak şairin vefat tarihi hakkında iki farklı bilgi verildiği görülmektedir. Riyâzü'ş-suarâ, Keşfü'z-zünûn, Tuhfe-i Nâilî gibi kaynakların bir kısmı, Sultan Selim döneminin başlarında; Semâ-

hâne-i Edeb, Esrar Dede Tezkiresi, Mecmûa-i Tekâyâ ise 940/1533-1534 tarihlerinde yani Sultan Süleyman zamanında öldüğü bildirilmektedir. Âşık Çelebi Tezkiresi'nde ise, Sultan Süleyman dönemi saltanatının ilk yıllarında yani 1520'den sonra vefat ettiği bildirilmektedir.

İsmail Ünver'in verdiği, 'Sultan Divânî 926/1519-1520'de Karahisar'a teşrif buyurmuş, yerine Safâyî şeyh olmuştur(1994: 229)' bilgisine dayanarak Safâyî'nin Sultan Selim dönemi(1512-1520) başlarında hayatta olduğunu, Sultan Süleyman döneminin başlarında öldüğünü söyleyebiliriz.

Şairin mezarı hakkında Okmeydanı Sementinde Atıcılar'da İskender Paşa'nın kız kardeşi için bina ettiği kubbede, Galata Mevlevihanesi'nde, İskender Paşa'nın inşa ettiği ve şeyhliğini kendisine tevcih ettiği dergâhın bahçesinde, Mesnevi şârihi Sarı Abdullah Efendi'nin mezarının yakınında, Galata yakınında kendi evinde medfun olduğuna dair bilgiler vardır. Bütün bu kaynakların şairin mezarı hakkında verdiği bilgilerin ortak yönü, Safâyî'nin İstanbul Avrupa yakasında Okmeydanı-Galata Mevlevihanesi civarında defnedilmiş olduğudur.

2. Safâyî'nin Eserleri ve Edebî Kişiliği

-Divan

Safâyî'nin bir de varlığını kaynaklardan öğrendiğimiz şu an elde bulunmayan Sultan Bayezid namına sunulduğu bildirilen mürettep ve mükemmel divânı vardır(Rıyâzî 1275: 68b, İsen 1994: 158, Canım 2000:355). Divan hakkında, Safâyî ve Likâyî arasında geçtiği rivayet edilen bir anektottan bahsedilmektedir. Safâyî, bir gün Likâyî'ye eserinin halk arasında değerinin bilinip bilinmediğini, beğenilip beğenilmediğini sormuş Likâyî de,

Sizün divanunuz destân olupdur

Şehirli köylü okur şöreti var

Gözi âhûlarun vasfıyla şimdi

Geyük destânı denlü rağbeti var diye kıt'a yazarak Safâyî'nin şiirinin avam arasında beğenilip şöret bulduğunu, kültürlü, aydın zümrenin zevkine hitap etmediğini ifade etmektedir. Likâyî dolaylı olarak Safâyî'nin şiirini zevksiz ve kaba bulduğunu ifade etmiştir. Safâyî, Likâyî'nin yazdığı bu kıtadan memnun olmamış, Likâyî'ye cevap olarak,

Senün gibi diyeydüm şi'ri ben de

Meze olur ile şöret bulurdı

Eger evsâfunı dîvâna yazsam

Geyük destânı ol vaktin olurdu (Canım 2000 :356, 492 İsen 1994:158) kıt'asını yazmıştır.

Safâyî'nin edebî kişiliğiyle ilgili, tezkire sahipleri içinde en ayrıntılı bilgiyi Latîfî vermektedir. Latîfî'nin bildirdiğine göre, Safâyî aruz ilminde ve Fars dilinde marifet sahibiydi, ancak şiirlerinde çeşni ve tat, akıcı bir ifade, anlam güzelliği bulunmadığı için halk tarafından pek beğenilip değer verilmemiş, şiirleri mecmualara ve defterlere pek kaydedilmemiş, şöret bulmamıştır. Şair, sonraları halk hezl ve hicve değer veriyor diye şöret bulmak için hezel tarzında şiir yazmıştır (Canım 2000:355).

Eserlerde anlatılan bir latifeye göre, Safâyî şiiirlerini etkileyici, içli, yanık olmadığı için ateşe atmış, ancak divan yanması gerekirken aksine şairin şiiirlerinin soğukluğu ateşi söndürmüştür. Şairlerden biri bu hadiseyle ilgili aşağıdaki kıt'ayı yazmıştır:

Füsürde olduğu için Safâyî dîvânı
Götürüp âteşe urdı oda göyündürdi
Egerçi âteşe urdı harâret olsun için
Bürüdet-i gazeli âteşi söyündürdi(Canım 2000:356)

Yukarıdaki dörtlükten, anektottan ve fetihnamesinden anlaşıldığına göre, Safâyî, yaşadıklarını, gördüklerini yazan, 'tarih-şinâs' bir zât olduğu için duygusal, içli, etkileyici şiiirler yazma hususunda tezkirecilerin beklediği başarıyı gösterememiştir diyebiliriz.

-Kemal Reis'in Gazalarının Anlatılmış Olduğu Bildirilen Eser

Kaynaklarda Safâyî'nin, Kemal Reis'in deniz savaşlarını anlattığı on bin beyitli mesnevi nazım şekliyle yazmış olduğu eserden bahsedilmektedir. Ancak bu eser elde bulunmamaktadır(İsen 1989:139).

-Terceme-i Vasâyâ-yı Şeyh Vefâ

Kaynaklarda belirtilmeyip Safâyî'ye ait olduğu Avni Erdemir tarafından bildirilen ve hakkında makale yazılan bir eserdir. Avni Erdemir'in makalesine göre eser, Süleymaniye Kütüphanesi Ayasofya Yazmaları 2154 numarada kayıtlı ve 64 varaklıdır. Şeyh Vefâ'nın görüşleri manzum olarak ortaya konmuştur. Eser münâcâtla başlayıp, na't, dört halife övgüsü Sultan Bayezid medhi, Şeyh Vefâ'nın vasfı, görüşleri manzum ve temsilî olarak anlatılmıştır. Eserin Şeyh Vefâ'nın vasfı isimli bölümünde Safâyî 'Benüm cimümde rûhum bigidür ol' diyerek Vefâ'ya bağlılık derecesini ortaya koymuştur. Eserde Safâyî'nin İstanbul'a gelişi ve tasavvufi kişiliği hakkında bilgiler bulunmaktadır. Eserin sonunda Safâyî'ye ait bir gazel bulunmaktadır(Erdemir 2009:224). Eserde bulunan Sultan Bayezid'in medhi hakkındaki Safâyî'nin 'Asdılar tıgunı arş üstine Sultan Bâyezîd' mütekerrir mısralı muâşşeri, Safâyî'nin Fetihname-i İnebahtı ve Moton isimli eserinde mevcuttur(Safâyî 1271:12b-13a).

-Fetihname-i İnebahtı ve Moton

Eser, XV. yüzyılda ve XVI. yüzyılın ilk yıllarında İnebahtı, Moton ve Koron'un fethi hakkında yazılmıştır. Bu dönemde eserler, XVI. yüzyıl kadar, sayıca fazla ve sanat bakımından mükemmel değildir ancak, XIII. XIV. yüzyıl gibi dini-tasavvufi yönü ağırlıklı olan ve İran etkisinin yoğun olarak hissedildiği kuruluş dönemine göre eser sayısının arttığı ve edebi eserlerde yerli unsurların da yoğun bir şekilde görüldüğü dönemdir. Fetihnameler, bir yerin, şehrin veya kalenin ele geçirilmesini başlangıcından sonuna kadar anlatan eserlerdir. Bu bakımdan edebî olduğu kadar tarihî değer de taşımaktadır, aynı zamanda dönemin dil özelliklerini yansıtmaları bakımından da önemlidir.

Safâyî'nin eldeki mevcut olan iki eserinden birisidir Topkapı Sarayı Kütüphanesi'nde tek nüshası bulunan Fetihname-i İnebahtı ve Moton'un beyit sayısı dört bine yakındır. Klasik eserlerde ve müstakil ve hacimli mesnevilerde bulunan bütün bölümleri ihtiva etmektedir. Eserin bordo renkli ve şemseli cildi vardır. Arka cilt kapağı kopmuş arka iç kapakta 'odadan çıkan Türkî, Revan 1271'

yazılıdır. Eserin başında I. Mahmud dönemi(1730-1754) vakıf mührü vardır(Kut 1984:33). Mührün üstünde Feth-i İnebahtı ve Moton bi't-Türkiyeti'l-manzume fi't-tevarih, altında Târîh-i Feth-i İnebahtı ve Moton, aynı sayfanın altında II. Bayezid'in (Bayezid bin Mehmed Han muzaffer daima) mührü vardır(Kut 1984:20). İlk sayfasında mavi sarı kırmızı renkli ser-levha vardır. Eser Bismillahirrahmanirrahim ve bihi nestaîn cümlesiyle başlamış, Kaside-i Hâtim(Bitiş Kasidesi) ile bitmiştir ve en sonda sayfanın altında yine II.Bayezid'in -Bayezid bin Mehmed Han muzaffer dâimâ(Kut 1984:20) mührü vardır.

Safâyî, eserde II. Bayezid döneminde gerçekleşen İnebahtı Moton ve Koron'un fethini anlatmaktadır. Eser tarihî, edebî ve coğrafi değer taşımaktadır ve manzum olarak mesnevi nazım şekliyle yazılmıştır. Şair bizzat yaşayıp gördüğü olayları anlatmış ve hadiseleri görülen geçmiş zaman ile yazmıştır. Şahit olmadığı bizzat yaşamadığı hadiseleri başkalarından işiterek yazdığını belirterek öğrenilen geçmiş zamanla yazmıştır.

Safâyî, olayı bizzat yaşayıp anlattığını 548-551, 919, 920, 1769, 2273, 2295, 2296, 2621, 2658, 2661, 2685, 3040, 3094, 3239, 3345, 3348, 3353 beyitlerde bildiriyor. 3487 numaralı beyitte 'Eyedüm ben becid becid feryâd / Yanmasun şol gemi idüñ âzâd' yaşadığı olayın heyecanını eserine yansıtmış; 1820-1825 numaralı beyitlerde ise o bölümde anlatılan hadisenin Gelibolu'da meşhur Ali Çelebi'nin anlatıp Safâyî'nin yazdığı belirtilmiştir.

Eserin İçeriği

I. Giriş Bölümü:

Besmele

Tevhit

Münâcât

Mirac

Na't

Hz. Muhammed'in Fıtratı ve Sahabeleri

Menâkıb-ı Ebûbekir

Menâkıb-ı Ömer

Menâkıb-ı Osman

Menâkıb-ı Ali

Zikr-i Aşere-i Mübeşşere ve Torunları

Hz. Hasan-Hz. Hüseyin ve Kerbelâ Hadisesi

Bu bölüm mesnevi nazım şekli ile yazılmış uzun manzum hikâyelerde bulunan giriş kısmının bütün bölümlerini ihtiva etmektedir. Bu bölümde mesnevi nazım şekli arasına eserin bütününde olduğu gibi gazel, kaside, muhammes, murabba gibi nazım şekillerine yer verilmiştir.

II. Konunun İşlendiği Bölüm

Safâyî, bu bölümde şairin bizzat şahit olduğu, katıldığı fetihle sonuçlanan II. Bayezid dönemi deniz savaşları, savaşın hazırlıklarından zafer sonucuna kadar; Padişah, Vezir Ahmed Paşa, Sinan Paşa, Kemal Paşa, Dâvud Paşa ve diğer komutanlar ve askerler gibi yararlık gösteren, ön saflarda yer alan kişilerin savaştaki rolleri, zafere katkıları anlatılır, görüp yaşamış bir şahsın ağzından senaryo şeklinde

gözler önüne serilir. Fetih hadisesi, aşağıda sıralanan yirmi başlık altında anlatılmaktadır:

Beş Farzın Şerhi ve Sultanın Ordu Yanına Gelişi

Sultan Bayezid'in Medhi

Sultan Bayezid'in İnebahtı'nın Fethi İçin Seyri

İstanbul Gemilerinin Donatılması ve Sebeb-i Telif

Safâyî, Fetihnamesi'nin Sebeb-i Telif bölümünde eseri kaleme alma sebebini aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

- 545 Gelmişidüm gemiyile zîrā
Feth-i Kostantiniyye-i zîbā
- 546 Severidüm sefer idem âbî
Mevlidüm oldı çün ki Sinâbi
- 547 Nice kez Rûm'a geldüm ü gitdüm
Cidde'ye altı kez sefer itdüm
- 548 Hâmdülillâh Moton'a hem irdüm
Eğriboz'un fütühünü gördüm
- 549 Hâtıruma bu geldi kim hâttâ
Sefer idem yazam bu sözleri tâ
- 550 Vâkı'ın hoş saña beyân ideyin
Hüb u zîştin saña a'yân ideyin
- 551 Görmüşem bu seferde ben zîrā
Nice çanlar döküldi oldı gazâ (Safâyî 1271:20b).

Gelibolu Gemilerinin Donatılması Hadisesi

Adalara Yolculuk

Adalardaki Havadis

Barak Cengi

Ahmed Paşa'nın Gelişi ve Hulumiç Cengi

Çamlıca ve Boğazlar Cengi

Boğazdaki Gemilerin Halleri

Gemilerin Süslenmesi ve Kaptanların Vasfı

Kaptan Davud Bey Hakkında Kaside

Kaptanın Mora Vilayetinde Kışlayıp Tedbirde Bulunduğu ve Kefaline Adası Haberleri

İstir Limanından Preveze Tarafına Yolculuk
Yakub Paşa Vasfı Hakkında Tercî-i Bend
Kaptan Davud Bey'in Cengi
Kaptan Davud Bey Hakkında Kaside
Moton Gazası ve İstanbul Yolculuğu

Kuşatma sırasında denizde fırtına çıktığı(758. beyit), kaç asker zayi olduğu(902. beyit), düşman askerinin zâyîâtı, kilisenin yıkılması, İncilin yanması (914-918. beyitler), askerin gülbang okuyarak ceng etmesi(946.beyit), savaş sahnesi(1071-1074. beyitler), kış mevsiminde havanın kardan buzdan soğuk olduğu(1144. beyit), Hulumiç cengi anlatılırken Müslüman askerlerin savaşı kazandığı, kâfirlerin yenildiği(1414-1415), bu savaş sırasında çıkan büyük bir çatışma sonucu deniz kana bulanmış(1433), düşmanın on iki gemisi, Osmanlının iki gemisi helâk olmuş, iki gemisi yanmış(1434-1435); Çamlıca cenginde, kaptanın gemisine top isabet etmiş, gemiyi yağla ve deriyle onarmışlar, savaşta Bursa'dan on bin er gelmiş(2543. beyit), kiliseler mescide çevrilmiş(2608. beyit), mehterler rast peşrevler çalmış(2693. beyit), Allah'ın Bayezid Han'a Venedik illerini İslamlaştırmasını buyurduğu için fethin gerçekleştirildiği vurgulanmış, Mora'da yedi kale fethedilmiş(2948,2949. beyitler), fetih için toplam üç yüz gemi, kırk sekiz bin askerin sevk edilmiş olduğu(3050,3169 beyitler), savaşta Bayezid Hanın ön saflarda yer alıp savaştığı, çatışmada Okçu Mahmud, Matrakçı Hacı İshak ve Karagöz Reis'in şehit olduğu(3193-3195 beyitler), Korkut'un sancağının battığını görünce Pîrî Reis'in denize atlayarak sancağı çıkarıp gemiye diktiği(3201-3203. beyitler), 16 Muharrem 906/12 Ağustos 1500'de Moton'un, 24 Muharrem 905/31 Ağustos 1499'da İnebahtı'nın fethedildiği(3282, 3284. beyitler), 23 Muharrem 906/19 Ağustos 1500'de ikinci vakti Koron'un fethedildiği(3655-3656. beyitler), Padişahın atla Koron'u dolaştığı(3676. beyit), bir kilise önünde indiği, kiliseyi mescit yapıp namaz kıldığı(3680-3682. beyitler) günde beş kere ezan okunmasını emrettiği(3684. beyit) ve diğer gerçekleşen pek çok hadise teferruatlı bir şekilde bu bölümde anlatılmıştır. Ana konunun işlendiği bölümde eser, yer yer gazel, kaside ve murabba gibi nazım şekilleri ile renklendirilmiştir.

III. Sonuç Bölümü

Safâyî eserini, otuz üç beyitli Bayezid'i ve Dâvud Bey'i methettiği Kasidetü'l-hâtim 'Bitiş Kasidesi' başlığı ile bitirir. Kasidede peygamberlerin mucizelerinden örnekler verilir, Hakkın lütuf ve ihsanıyla fethin gerçekleştiği dile getirilir ve Sultan Bayezid'e dua edilir.

Fetihname-i İnebahtı ve Moton'un Nazım Şekli ve Vezni

Fetihname temelde mesnevi nazım şekliyle ve Fe'ilâtün (Fâ'ilâtün) Mefâ'ilün Fe'ilün (Fa'lün) vezniyle yazılmıştır. İnebahtı Moton ve Koron'un fethini anlatan bu uzun tarihî manzumede yer yer kaside, gazel, murabba, muhammes, muaşşer, terkiib-i bend gibi farklı nazım şekilleri ve vezinlere de yer verilmiştir. Eserde, mesnevi nazım şekliyle Fe'ilâtün (Fâ'ilâtün) Mefâ'ilün Fe'ilün (Fa'lün) vezniyle yazılmış toplam 3275 beyit bulunmaktadır, mesnevi vezninden farklı olarak 6 kaside (192 beyit) 12 Gazel (96 beyit), 2 terkiib-i bend (34 ve 36 beyitli) le beraber toplam 3533 beyit bulunmaktadır. Ayrıca 1 muaşşer-i mütekerrir (10 bendli), 1 muhammes-i mütekerrir (7 bendli), 2 murabba-i mütekerrir (7'şer bendli)

toplam 31 bend bulunmaktadır. Eserde Mesnevi vezni haricinde diğ er nazım şekilleriyle yazılan manzumelerin listesi eserdeki beyit numarası aşağıdadır:

Münacat/Gazel (24-34) Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

Muhammes 129-143 (7 bend) Mef'ûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün

Murabba 259-272 (7 bend)Mef'ûlü Fâilâtü Mefâ'îlü Fâilün

Muaşşer Bayezid Medhi 320-369(10 bend) Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

Gazel 583-589 Mefâilün Feilâtün Mefâilün Feilün

Gazel 685-691 Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

Gazel 810-816 Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün

Gazel 953-959 Mef'ûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün

Gazel 1393-1399 Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

Gazel 1593-1599 Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

Gazel 1780-1786 Mef'ûlü Mefâilü Mefâilü Feülün

El-murabba li'l-ıfırak(Ayrılık Hakkında Yazılmış Murabba) 2045-2058
Mefâilün Feilâtün Mefâilün Fe'ülün (Fa'lün)

Gazel 2077-2083 Mef'ûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün

Et-tercî'ü fı-evsâfı Ya'küb Paşa (3 bendli) 2562-2595 Mef'ûlü Fâilâtü
Mefâilü Fâilün Manzumeye, Tercî-i bend başlığı verilse de vasıta beyitleri
tekrarlanmamış olduğundan terkîb-i benddir.

Et-tercî' fı'l-ğazâ(Gazâ Hakkında Tercî-i bend) (3 bendli) 2622-2657 Feilâtün
(Fâilâtün) Feilâtün Feilâtün Feilün (Fa'lün) Manzumeye, Tercî-i bend başlığı
verilse de vasıta beyitleri tekrarlanmamış olduğundan terkîb-i benddir.

Gazel 2882-2889 Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

Gazel 3242-3248 Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

Gazel 3576-3582 Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

Kasidelerin vezinleri

Vasf-ı Hâkân-ı Zî-şân Bayezid Hân bin Mehmed Hân(Mehmed Han oğlu
şanlı Bayezid Han Vasfında Kaside) 422-465 Mef'ûlü Fâilâtü Mefâilü Fâilün

Kaside Der-evsâf-ı Kapıdan Dâvûd Beg Sellemallâh(Kaptan Dâvûd
Vasfında -Allah selamet versin- Kaside) 2170-2205 Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün
Fâilün

Kaside Der-nasihat(Nasihat Kasidesi) 2430-2456 Müfteilün Mefâilün
Müfteilün Mefâilün

Kaside Der-evsâf-ı Kapudan Dâvûd Sellemallâh (Kaptan Dâvûd Vasfında -
Allah selamet versin- Kaside) 3131-3157 Feilâtün (Fâilâtün) Mefâilün Feilün
(Fa'lün)

Ķasidetü'l-hâtim(Bitiş Kasidesi) 3799-3831 Feilâtün (Fâilâtün) Feilâtün
Feilâtün Feilün (Fa'lün)

Fetihname'de, Mesnevi nazım şekli içinde, biri münâcât konusunun
işlendiğı on iki gazel bulunmaktadır. Gazellerden biri konuşma şeklinde (dedim-
dedi gibi) yazılmış olan mürâcaa gazeldir. Bundan başka Sultan Bayezid övgüsünde
üç kaside, Kaptan Dâvud övgüsünde iki kaside, nasihat konulu bir kaside ile toplam
altı kaside mevcuttur. Ayrıca Sultan Bayezid hakkında bir muaşşer, biri ayrılık
hakkında olmak üzere iki murabba, bir muhammes ile toplam altı musammat ve
Yakub Paşa'nın vasıfları hakkında ve gaza hakkında iki terkib-i bend
bulunmaktadır.

Mesneviler uzun mevzuların, uzun hikâyelerin anlatıldığı eserler olduğu için genellikle kısa aruz kalıpları ile yazılır. Safâî'nin İnebahtı ve Moton'un fethi hakkında yazdığı eserinde de mesnevi nazım şekillerinde sıkça kullanılan Fe'ilâtün (Fâ'ilâtün) Mefâ'ilün Fe'ilün (Fa'lün) kalıpla yazılmıştır. Böyle uzun mevzuların anlatıldığı mesnevi nazım şekillerinde esere farklı bir hususiyet katmak, monotonluğu kırmak amacıyla genellikle farklı nazım şekilleri ve vezinlerde şiirler de yerleştirilir. Safâî'nin mesnevisine baktığımızda oldukça fazla sayıda mesnevi nazım şekli haricinde şiirler görmekteyiz. Bu şiirler şairin bulunamayan Divanında da yer alıyorsa Safâî'nin şairliği, Divanı ve şiirleri hakkında bilgi sahibi olunabilir.

3. Sonuç

İnebahtı ve Moton-Koron'un fethini mesnevi nazım şekliyle manzum olarak anlatan fetihname, Safâî adlı Osmanlı şairi ve denizcisi tarafından yazılmıştır. Eser bir yerin fethinin anlatılması gibi tarihi bir olaya dayandığı için, tarihe ışık tutmaktadır. Eser belki tarihi, gerçek bir olayı, savaş sahnesini, fetih hadisesini anlattığı için, belki Latîfi'nin belirttiği gibi Safâî'nin üslubunda, şiirlerinde çeşni ve tat, akıcı bir ifade, anlam güzelliği bulunmadığı için fazla edebî değildir.

İnebahtı ve Moton'un, Koron'un, Eğriboz'un, İstanbul'un fethinin yanında pek çok savaşlara ve fetihlere katılan Sinoplu Safâî'nin yazmış olduğu bu eser tamamıyla incelenip yayınlandığında tarih ve edebiyat alanına katkı sağlanmış olacaktır. O dönem kullanılan denizcilik terimlerinin yer alması, olayın savaşa bizzat katılmış olan şahıs tarafından doğrudan ve ayrıntılı olarak anlatılması ve eserin yazarının biyografisine dair ip uçları barındırması gibi sebeplerden Safâî'nin fetihnamesi oldukça önemli bir eserdir.

Yukarıda hayatı ve eserleri hakkında bilgi vermeye çalıştığımız Sinoplu Safâî'nin Topkapı Sarayı Kütüphanesi'nde bulunan 'Fetihname-i İnebahtı ve Moton' isimli eseri tarihi ve edebi bakımdan incelenip Ayşe-Levent Kayapınar ve Bilge Kaya Yiğit tarafından yayına hazırlanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Hasan (1995). *Fetihname* İslam Ansiklopedisi, c. 12, İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Canım, Rıdvan (2010). *Divan Edebiyatında Türler*. Ankara: GrafikerYayınları.
- Canım, Rıdvan (2000). *Latîfi Tezkiretü'ş-şuarâ ve Tabsiratü'n-nuzamâ*. Ankara: AKM Başkanlığı Yayını.
- Erdem, Sadık (2013). Ali Enver *Semâ-hâne-i Edeb*. Ankara: TTK Yayını.
- Erdemir, Avni (29.05.2009). Sinoplu Safâî (öl. 940/1534) ve Bir Eseri: *Terceme-i Vasâyâ-yı Şeyh Vefâ*, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, <http://www.turkiyat.selcuk.edu.tr/pdfdergi/s9/8.pdf>
- Genç, İlhan (2000) Esrar Dede *Tezkire-i Şuarâ-i Mevleviyye*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- İsen, Mustafa (1994). *Künhü'l-ahbârın Tezkire Kısmı*, Ankara : AKM Yayını.
- İsen, Mustafa (1989). *Sehî Bey Tezkiresi Heşt Behişt*, Ankara: Akçağ Yayını.
- Kafzâde Fâizî, *Zübdetü'l-eş'âr*, TTK Kütüphanesi (Yazma Eser),Y.I/31.
- Kâtip Çelebi (2007). *Keşfü'z-zünûn an esâmi'l-kütübi ve'l-fünûn*, Arapçadan tercüme eden Rüştü Balcı, 2. C., İstanbul: Tarih Vakfı Yurt yayınları.

- Kılıç, Filiz (1994). *Âşık Çelebi Meşâirü's-şuarâ İnceleme Tenkitli Metin*, Doktora tezi GÜSBE Ankara.
- Kurnaz, Cemal- Mustafa Tatçı (2000). Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*, Ankara: Bizim Büro Yayınları.
- Kurnaz, Cemal- Mustafa Tatçı (2001). Mehmet Nâil Tuman, *Tuhfe-i Nâili*, Ankara: Bizim Büro Yayınları.
- Kut, Günay-Nimet Bayraktar (1984). *Yazma Eserlerde Vakıf Mühürleri*.
- Kutluk, İbrahim (1989). *Kınalızade Hasan Çelebi Tezkiretü's-şuarâ*, Ankara: TTK Yayını.
- Riyâzî, *Riyâzü's-şuarâ*, 06 HK 1275.
- Sinoplu Safâyî, *Fetihname-i İnebahtı ve Moton*, Topkapı Sarayı, Revan 1271.
- Ünver, İsmail (1994). *Galata Mevlevihanesi Şeyhleri*, Osmanlı Araştırmaları, İstanbul.
- Zâkir Şükrî Efendi (1980). *Mecmûa-i Tekâyâ*, Hzl. Mehmet Serhan Tayşî, Klaus Kreiser, Berlin.

Bilge Kaja Jigit

Safayî Who Is From Sinop, His Life, His Works and the Fetihname of Inebahti and Moton

Abstract: Fetihnams are historical and literary works about conquest of a place and these works could also denote verse or prose. Fetihnams are significant in terms of historical and literary value. In the Ottoman Empire, during II.Bayezid period Ottoman Navy was quite empowered and conquered many places with a naval battle. Sinoplu Safayi who wrote İnebahtı and Moton fetihname's, also participated in the conquest of İstanbul. Safayi lived in the period of Fatih Sultan Mehmet, II. Bayezid, Yavuz Sultan Selim and Sultan Suleyman. II. Bayezid was conquered in many places during the naval battle with the Ottoman navy which was quite strong. Safayi was a sailor and a poet and he participated in the conquest of İnebahtı and Moton-Koron. Describing the war by a person living after the conquest of Inebahtı and Moton, increases the value of the work. In this article Safayî's life provides information about his work 'Fetihname of Inebahtı and Moton'.

Key Words: *Safayi, Fetihnams, İnebahtı, Moton.*

